

עטרת שלום

עלון שבועי שיע"י מוסדות קאמרגא בארה"ק – בנושאים כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים
פרשת וארא

בס"ד, עש"ק פרשת וארא
כ"ה טבת תשע"ב – שנה ג' גליון ק"ד

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

ירושלים	הרה"נ מוצ"ש	ר"ת
4:26	5:42	6:20
4:40	5:43	6:16
4:40	5:43	6:16
4:28	5:32	6:10

מבוסס על חידושי מו"ל שבת: ליל שלישי שעה 8:05, בערב
נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

**וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי הוֹי"ה. וְאָרָא אֶל אֲבֹרְהָם
אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׁדֵי וְשְׁמִי הוֹי"ה לֹא נִזְדַּעַתִּי לָהֶם (ו ב-ג).**

שגם ההנהגה בזמן משה רבינו צריכה להיות ע"י מדת הגבורה.

וזהו שאמר לו הקב"ה למשה רבינו וידבר אלהים אל משה שדבר אתו משפט, היינו שמתחילה צריך להיות ההנהגה במדת הגבורה, כדי שיהיה אח"כ ויאמר אליו אני הוי"ה נאמן לשלם שכר טוב למתהלכים לפני. הנהגה במדת הרחמים ולא יהיה עוד שום גלות, וזה יהיה ע"י שיקבלו בני ישראל את התורה כמו שתרגם ונתן המוכא לעיל.

אבל בסוף קיבל הקב"ה מענותיו של משה רבינו, כמו"ש גם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבדים אתם שקשה עכשיו לילך עם בני ישראל בהנהגה של מדת הגבורה, כי אז ח"ו יהיו בני ישראל שקועים בנו"ן שערי טומאה ולא יוכלו לצאת מטומאת ארץ מצרים, לכן אמר לבני ישראל אני הוי"ה שיהיה הגאולה בדרך חסדים ורחמים, שהוא מדתו של משה שמרמו בשמו, כמו שהבאנו מלקו"ת הנ"ל, שבתוך השם של משה יש שם מ"ה דהוי"ה דאלפ"ן. שהוא בחינת חסדים ורחמים.

הקב"ה יעזור שיהיה במהרה הגאולה השלימה מתוך רחמים וחסדים גלויים, כמו"ש 'הראנו הוי"ה חסדיך וישעך תתן לנו' (תהלים פה ח) בב"א.
(רעוא דרעוין תשע"א לפ"ק)

אבל משה רבינו סבר, שבני ישראל לא יכולים לסבול שיהיה הגאולה ע"י מדת הגבורה, וגם שע"ז לא ישאר אלא אחד בעיר ושנים במשפחה.

וזהו שאמר משה רבינו ויאמר אדני למה הרעתה לעם הזה למה אתה מתנהג עם בני ישראל במדת הגבורה בחינת שם אדני, כי הנהגה הזו הוא רק רעה לעם הזה.

אבל הקב"ה אמר למשה וארא בני יצחק כמו שפירש הבעל הטורים בשם המדרש, שיצחק גרם להם לישראל שיצאו ממצרים. שיהיה הנהגה והגאולה לבני ישראל במדת הגבורה מדת יצחק, וכמו שיהיה לעתיד לבוא כמו"ש בנמו' שבת (דף פט ע"ב), וזהו באל שדי במדת הדין בחינת צמצום וגבורות, כמו שאמרו חז"ל (חגיגה יב). אמר ריש לקיש מאי דכתיב 'אני אל שדי' (בראשית לה יא) אני הוא שאמרתי לעולם די. ושמי הוי"ה לא נודעתי להם שלא יהיה הגאולה ע"י הנהגת החסדים.

וגם אל שדי בגי' משה שלקח כל הבחי' אבות כדאיתא כאן בלקו"ת ממרן האריז"ל, וז"ל: והנה מש"ה עולה אל שדי שלקח כל הבחי' אבות, וזהו ש' של משה שהוא ג"כ בחי' האבות, ונשאר מ"ה דהיינו מ"ה דאלפ"ן שהוא הוי"ה דאלפ"ן, כי זה הבחינה הוסיף משה על האבות וז"ש 'ושמי ה' לא נודעתי להם' דהיינו שם מ"ה. לרמוז

פרש"י וידבר אלהים אל משה דבר אתו משפט על שהקשה לדבר ולומר למה הרעותה לעם הזה. ואח"כ כתוב ויאמר אליו אני הוי"ה ופרש"י נאמן לשלם שכר טוב למתהלכים לפני. שמרמו לרחמים. ובתרגום יונתן איתא, ואמר ליה, הוי"ה הוא דאתגלית עילך בנו סניא.

והנראה לפרש לפי מה שמבאר ממרן האריז"ל (פע"ח שער ר"ח פ"ג) שלעתיד לבוא עיקר ההנהגה יהיה בגבורות. ולזה ג"כ איתא בשער הגלגולים (הקדמה לה) עה"פ 'והכהנים הלויים בני צדוק' (יחזקאל מד טו), שלעתיד לבוא הלויים שהם בחינת גבורות יהיו הכהנים עיי"ש.

והנה כבר נודע דאם היו בני ישראל במצרים כל הארבע מאות שנה לא היו צריכים לסבול עוד שום גלות אח"כ, וכל הגלויות אחר מצרים הן להשלים מה שחסרו במצרים, אך לא היו יכולין להתעכב עוד במצרים אף רגע אחד, כמו שאיתא בספר חסד לאברהם (מעין ב נהר נו), כי אם היו חו"ש מתעכבים עוד רגע אחת במצרים, היו נכנסין בהיכל נו"ן שערי טומאה, ואז לא היו יכולים לצאת מארץ מצרים עיי"ש.

לפי"ז יש לומר שזה היה הויכוח בין הקב"ה למשה רבינו, שהקב"ה רצה שיהיה כבר עכשיו הגאולה ע"י מדת הגבורה, ועי"ז ימשך גלות מצרים עד תום ארבע מאות שנה, ולא יהיה עוד שום גלות לבני ישראל.

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

וַיְדַבֵּר הוֹי"ה אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן וַיֵּצֵאוּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶל פְּרַעֲה מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְהוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם (ו' יז).

ויצום שדיבק אותם באהדות עם בני ישראל באהבה ובהתקשרות, ודיבק אותם אל פרעה מלך מצרים שבהכרח ירדו ממדריגתו, ודבקו עצמם שם כדי להוציא את בני ישראל מארץ מצרים להוציא את בלעו של מלך מצרים מפיו, בהכרח שיהיה להם דביקות עמו. וכן (לקמן לד לב) ויצום דיבק אותם את עם כל אשר דב"ר ה' בסוד [דב"ר הו"ה בני] ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, תורה של כל הנשמות אתו בהר סיני דיבק אותם לשורשם ולשורש תורתם. [וכן] וירא אתם את בן המלך ויצום דיבק אותם עם שורש נשמת יואש בן זה הדבר עם אשר בינה, וכשידבקו עצמם, מסרו נפשם שיחזיר מלכות בית דוד למקומה, ויצום לאמר שדיבקו אליו ישראל עם הקודש, ובוה לא תיראו יראות רעות עצבות ומרה שחורה אלהים אחרים, כי עובדי הבעל ואשרה הם תמיד פניהם למטה ביראה, ואינם מדברים, ואינם אוכלים, ומרמין הבריות שהם יראים, אבל עובדי השם תמיד בשמחה ובלב טוב, לעבוד השם בשמחה ובטוב לבב מרב כל אכ"ר, וזהו ויצום שיהיה להם דביקות אמיתי בהש"י, ולא תלכו אחר ההבל ושקר ויהבלו, פרום יפרמו.

(היכל הברכה) מרבתינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

וְאִמַּרְתָּ אֲלֵינוּ הוֹי"ה אֱלֹהֵי הָעֶבְרִים שְׁלַחְנִי אֲלֵיךָ לְאֹמַר שְׁלַח אֶת עַמִּי וַיַּעֲבֹדְנִי בְּמִדְבַּר וְהִנֵּה לֹא שָׁמַעְתָּ עִד (פ"ח ו' טז).

ויעבדני חסר ואו. כי לא נכנסו בוא"ו עד מתן תורה, כי באמת אם היה פרעה נכנע תיכף, היו מקבלין התורה מבחינות 'קרב את' (דברים ה כד) דמשה סיטרא דנוקבא, ואח"כ היו חוזרין למצרים לתקן בחינות שער החמשים, כי פרעה מלך מצרים כתר כולל כל המוחין והגוף כמבואר בליקוטי תורה, והיו מתקנין כל הניצוצין של כל המלכויות,

והיו מבררין עד בחינות חירות אמיתי, והיה משה משיח, והם היו עולין עד בחינות חירות, כמו שיהיה לעתיד בלע המות לנצח (ישעיה כה ח). ולא היו כאן שום רמאות חלילה, כמה שאמרו לו 'דרך שלשת ימים נלך כמדבר' (ח כג). אבל כיון שסירב, בהכרח להכותו עד שנמלכו כל חיותו ממנו ומבחינתו, וכן הוא בפיוט של שביעי של פסח (בחורת הש"ן, שם חנו ביום השלישי לנסיעתם. וברביעי מתקנים כלהם ומציעין בהתם. ואמרו להם האוקמרינן [השרים] במלחם. הגעתם תחום אשר קבעו לכם צוענים [מצרים] בטובותם. אשר אמרתם דרך שלשת ימים נלך ונשוב לעבודתם. וגאולים השיבו לא יצאנו ברשותם. כי אם ביד רמה בעל כרחם שלא בטובתם), דוק שם.

(היכל הברכה) מרבתינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

וְשִׁמַּתִּי פֶדֶת בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמֶּךָ לְמַחֵר יְהִיָּה הָאֵת הַזֶּה (ח יט).

וזהו שמעמו ישראל רגע מן היסורין, ואח"כ ניתן פדיון נפשם המצרים תחתיהם. כי אלו המכות היו ראוי לבוא על ישראל, שזודככו מחטא דור המבול והפלגה וסדום, אלא שניתן פדיון נפשם המצרים הרשעים.

(היכל הברכה) מרבתינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

וְהַחֲטָה וְהַפְסַמְתָּ לֹא נָפוּ בִּי אֲפִילַת הַזֶּה (ט לב).

והחט"ה הם כ"ב אותיות התורה והתפלה. ר"ל מי שלומד בכ"ב אותיות בתורה ותפלה, והכסמת שתלמידי חכמים אלו הם בעצמם כהה בשפלות הרוח דקדושה שלהם, וחושבים בעצמם שהם מלאים חטאים ועונות. אלו לא נבו לעולם על שום דבר קל, כי הקב"ה משגיח עליהם שלא יעלה עליהם שום דבר רע בעולם, ואם יאמר אדם, שיש תלמיד חכם שמולו מראה לו שיהיה עני, או צער גדול בנים, או חיים בצער ויסורים, לזה השיב הקב"ה כי אפילו הנה ר"ל פלאי פלאות נעשה להם, מאלופו של עולם, ומלומד בנסים הם.

(בן בית) מרבתינו אליעזר צבי מקאמרנא)

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

וְאִלְמָם בְּעֵבֹר זֹאת הִקְמַדְתִּיךָ בְּעֵבֹר הַרְאֵתְךָ אֶת פְּחִי וְלִמְעַן סֵפֶר שְׁמִי בְּכָל הָאָרֶץ (ט טז).

ואפשר נוכל לפרש פירוש על ספר בפתח ג"כ לשון מנין וחשבון. שכן בנינה שם שורש כל המדידה והשיעור והחשבון והמנין, בסוד חמשים שערי בינה, נודע בשערים בעלה (משלי לא כג), כל חד מה דמשער בלביה. ואמרו לי בלילה זאת בחלום, ענין השערים שצריך כל אחד לעבוד הש"י לפי מה דמשער בלביה, ולפי השעה שעומד, כך יעסוק בתורה ויעשה המצות וידבר דבורי תפלה, אם זכה לשעה שהשיג אהבה ויראה אמיתות ובין לאהבה ויראה טבעיות, בין שיאמר הדבורים בפירוש המלות או לא, הכל יעשה המצות וידבר כפי מה דמשער בלביה בכח גדול וביד חזקה בכל כחו ומוחו לפי השעה, ואח"כ יזכה ויעלה כל זאת לשער החמשים אין עליון אור אין סוף בביטול המציאות, עד דלא ידע כלל בין אור לחשך ליום ולילה, נפשי יצאה בדברו (שה"ש ה ו), והחכמה מאין תמצא (איוב כה ב).

ויהיה סוד למען ספר שמי בכל הארץ הוא ג"כ מלשון חשבון ומנין, כמו שאמר משיח למרן רבינו הקדוש הריב"ש טוב המבואר, שאלתי את פי משיח אימת אתי מר, והשיב לי בזאת תדע, בעת שיתפרסם למודך ויתגלה בעולם ויפוצו מעינותך החוצה מה שלמדתי אותך והשגת, ויכולו גם הם לעשות יחודים בכל דבר ארצי ובכל ההוה שבעולם ובכל תנועה. וכמו שהעיד מורי הקדוש מו"ה אברהם יהושע העשיל מאפטא על רבינו הקדוש מו"ה יצחק יעקב מלובלין שאפילו עפעפי עיניו אינו מגביה בלתי יחוד שם, מכל שכן דבור ומכל שכן מעשה.

ופעם אחת אמר מורי דודי הקדוש (רבי צבי מוידיםשוב), הלכתי לבית התפלה בתפילין מאירין הרבה, ושמעתי שקראו לפני הבו יקר לבריה וכו', ובאתי מבית התפלה ומלטלתי הלילקע ציבה בלי כוונה, ושמעתי קורין ווי לפלניא דמריר כמאריה, שכן איתא בתוספתא (ברכות פ"ד מ"א) לא ישתמש אדם בפניו ורגליו אלא לכבוד קונו, ומיוחד ה"ו כמעט בכל דרכיך דע הו (משלי ג ו), ועל ידי צדיקים כאלו, יכלו הקליפות ויהי עת רצון.

וזהו ולמען ספר שמי בחשבון ומנין השמות, חושבי שמו, בכל הארץ בכל מיני ארציות ההוה בעולם. ותרין במסורה [ספר דין ואידיך] 'נשפטה יחד ספר אתה' (ישעיה מג כו) חשוב ומנה המצות שלך שעשיתי בלא יראה ואהבה, ובדקות שתהיה רב ורבי וכיוצא, וחשוב עכירות שעשית ותהיה מן מארי דחושבנא, או בודאי 'תצדק' ותכריע הכף זכות שלך, ותהיה כך כח ליחד ספר שמי בכל הארץ. וכן להיפך כשתספר ותיוחד שמי, יהיה נגד עניך הכל, ותהיה ממאיר דחושבנא 'ספר אתה למען תצדק'.

(זוהר ח') מרבתינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע

מי הם חייבין בתפילין והפטורים. סימן לח

עולה לו למנין שבעה, אחר הנץ החמה מניח תפילין כדן יום שני, הכלל דיום ראשון של מנין שבעה אסור בתפילין:

ו. בתשעה באב קודם התפלה יברך על טלית קטן. ויניח תפילין דרש"י ודר"ת. ויקרא ק"ש בהם ויסלקם ויתפלל בלא תפילין:

מסגרת השלחן

תפילין ע"כ. ולפי הטעם הראשון יוצא דקובר מתו ברגל חייב בתפילין אפילו ביום ראשון דהא לא נפיש מרירותיה באותו יום. ולפי טעם השני יוצא שאסור בתפילין כיון דחייב בעטיפת הראש וכפיית המטה. סוף דבר לא מצאתי בירור לחיוב או לפטור, ומ"מ מסתברא לי דדמי לשמועה קרובה ואסור להניח תפילין יום ראשון, ע"ל. עיין בא"ר (כאן סק"ג) שכתב שמניח תפילין ביום ראשון שאחר יום טוב, דהא כבר נהג דברים שבצינעה, ע"ש. וכן הברכ"י (סק"ג) הביא דברי הכנה"ג וחולק עליו, ע"ש. וע"ע בפמ"ג (סימן תקמח א"א סק"ה), ועש"ת (כאן סק"ב) ומשנ"ב (כאן סק"ז). אמנם בש"ת מתת ידו (מר' מתתיהו מאירוביץ אבד"ק שערשאב, תרמ"ב. ח"א סימן ו') הפריך דברי החולקים על הכנה"ג, והוכיח בראיות ברורות כהנה"ג ורבינו שאין להניח תפילין ביום הראשון אחר החג, ע"ש.

ולענין מה שחילק רבינו בין א"י לחו"ל. איתא בשו"ע (סימן תקמ"ח ס"ב) - במקומות שעושין שני יו"ט מונה השבעה מיום טוב שני האחרון, אע"פ שאינו נוהג בו אבלות, הואיל ומדבריהם הוא עולה לו מן המנין, ומונה מאחרי ששה ימים בלבד. וכ"ה ביר"ד (סימן שצט ס"ב). ועיין בפמ"ג (סימן תקמח א"א סק"ה) ובחידושי רע"א על השו"ע (יר"ד סימן שפח סק"ב) אחר שהביא דברי הא"ר הנ"ל, כתב - ובח"ל דעושין ב' ימים יו"ט דיר"ט אחרון עולה ליום א', פשוט דמניח תפילין למחרתו ביום א' שלאחר יו"ט.

ז. בשו"ע (סימן תקנה ס"א) כתב - לובשים טלית קטן תחת בגדיו בלא ברכה. בסידור יעב"ץ שער שיש (ארובה ז' הלכה א') דט"ק בלבד לובשין בבוקר, ונראה לי שצריך לברך עליו אם פשטו בלילה. וכן כתב בפתחי עולם מובא במשנ"ב (סק"ב).

ח. בשו"ע (סימן תקנה ס"א) כתב - נוהגים שלא להניח תפילין בתשעה באב שחרית, ולא טלית. והבאה"ט (שם סק"א) כתב - מהר"ם גלאנט"י היה מניחם בביתו והיה קורא ק"ש ואח"כ היה הולך לבית הכנסת, כ"כ בהלק"ט (ח"ב סימן קל"ט) וכתב שכן מצא כתוב להאר"י ז"ל. וכ"כ הברכ"י (שם סק"א) בשם הרש"ש ז"ל ואמר שהמעמיק בסודן של דברים עיניו יחזו שכן עיקר. וכ"ה לפי מש"כ רבינו לעיל (סימן לז ס"א) שמניחים תפילין דר"ת בימי אבלו אם כן גם בט"ב בבוקר מניח גם תפילין דר"ת. וכן נהגו הגר"א והחת"ס.

ד. אבל ביום ראשון של שבעת ימי אבלות שלו אסור לו להניח תפילין, וביום שני אסור לו להניח עד אחר הנץ החמה, דמקצת היום ככלו, ואין כאן ספק:

ה. אם מת לו מת ברגל, או שמע ברגל שמועה קרובה, בארץ ישראל אסור לו להניח תפילין יום ראשון אחר הרגל, ובחוצה לארץ שיום טוב אחרון

א. גמ' מועד קטן (כא). טור שו"ע ס"ה. והטעם דתפילין נקראין פאר שנאמר (יחזקאל כד יז) פארך חבוש עליך, ואבל מעולל באפר ואין נאה לתת פאר תחת אפר.

ב. כ"כ בשו"ע (יר"ד סימן שפח ס"א) - אבל אסור להניח תפילין ביום ראשון, ואחר שהנץ החמה ביום שני, מותר להניחם. מובא במג"א (סק"ה) ע"ש. וכ"ה בשו"ע הרב (ס"ה) וקשו"ע (סי' ריא ס"ב) ומשנ"ב (סק"ט). ודלא כהש"ך (יר"ד שם סק"א) שכתב - ויש פוסקים דאינו אסור אלא ביום ראשון, וביום ב' מותר מיד אפילו קודם הנץ החמה וכ"פ הב"ח.

ג. כ"כ הרא"ש (מ"ק פ"ג סימן לז) מובא בב"י. ועיין באליה זוטא (סק"ב) שכן דעת טו"ש"ע (ס"ה), וע"ע בשו"ע הרב (ס"ה).

ד. אפ"ל כוונת רבינו בזה דאיתא בשע"ת (סק"ב) בענין אם שמע שמועה קרובה דאסור להניח תפילין, שכתב דבשלמי צבור הביא בשם ספר שבט יהודה למהר"י עייאש ביר"ד שהפוסקים לא גילו דעתם על יום ב' קודם הנץ החמה, ויש פנים לכאן ולכאן, ועביד עובדא בנפשיה ונתעכב ביום ב' שלא להניח תפילין עד הנץ החמה כדי להסתלק מן הספק ע"ש.

ה. דהיינו בתוך שלושים יום למיתה.

ו. בשכנה"ג (יר"ד סימן שפח סק"א) מסתפק בזה אי אסור בתפילין יום ראשון, וכתב דמסתברא דאסור להניח תפילין. וז"ל: ואני מסתפק במי שמת לו מת ברגל או באה לו שמועה קרובה ברגל, שברגל אינו נוהג אבלות ומתחיל למנות אחר הרגל, אי אסיר בתפילין יום ראשון או לא. דלכאורה איכא צדדין לכאן ולכאן, דכיון דיש לו אבלות ז' ימים דמי לשמועה קרובה דאסור להניח תפילין ביום ראשון, או כלך לדרך זו דבשמועה לא נהג שום אבלות קודם שמועה אבל במת ברגל או שמועה שמע שמת שבימי הרגל נוהג דין גיהוץ ותספורת (כמ"ש הטור בסי' שצט) איקליש אבלותיה ומותר להניח תפילין ביום ראשון. וראיתי בספר משאת בנימין (סי' פב) [מובא בש"ך יר"ד סימן שפח סק"א] נתן טעם לשמועה קרובה שיהא אסור בתפילין ביום ראשון משום דנפיש מרירותא יום שמועה כיום קבורה, א"נ משום דתלמודא מדמה תפילין לעטיפת הראש וכפיית המטה וכי היכי דחייב בעטיפת הראש וכפיית המטה בשמועה קרובה (כמ"ש הטור בסי' ת"ב), ה"ה ג"כ דנוהג איסור

עטרת תפארת

עובדות וסיפורים מרבותינו זי"ע

ויאמר בי אדני שלח נא ביד תשלח ר' יא.

כי יפטרנו הרבי לחיים ולשלום באשר עסקים בווערים לו בעירו, אבל הרבי סירב. אחרי תחנונים נוספים הורה לו הרבי לשוב ולבוא הנה בשעה ארבע אחר הצהריים. ר' יהושע העשיל סוחר נרות היה. למרות שהיום אין אנו מכירים מקצוע כזה, בימים ההם עת עדיין לא היתה התאורה החשמלית נפוצה בכל בית ובכל כפר או עיירה, התנהל סביב הנרות מסחר ענף. היו רבים שזה היה עיסוקם היחיד (ולא בכדי נמטלים היו השלטונות מסים

החסיד רבי יהושע העשיל תושב לבוב הגדולה היה. ביום צום גדליה נכנס אל הקודש פנימה כדי להפדר ולנסוע לבובה לחיים ולשלום. להפתעתו לא היה גבול כאשר השיב הרבי מקאמרנא את פניו ריקם. הוא סירב לברכו לשלום. "איני רוצה להיפרד ממך. סע לביתך בינתיים", אמר לו, "אך שוב הנה לשהות בקאמרנא ביום כיפור, ולאחריו אברכך בברכת השלום!" ר' יהושע העשיל הופתע ונדהם. הוא ניסה להתחנן ולבקש

צום גדליה שנת תר"ם. חצר הקודש בקאמרנא המתה חסידים ואנשי מעשה שבאו לחסות בצל כנפי הרד"ק רבי יעקב משה מקאמרנא זי"ע. תור ארוך השתרך מאחורי דלתו של הרבי, תור של חסידים ששהו כאן בראש השנה וכעת באו ליטול ברכת פרידה והתכוונו לשוב לבתיהם. חלקם כבר נסעו אמש, במוצאי החג, וחלקם נותרו לשהות בצל הרבי במשך עשרת ימי התשובה או אפילו עד אחרי יום כיפור.

כבדים על הנרות, כפי שהמילול על המסחר בין ישן, לפי שאל כאלו מסחרם מרובה והכנסתם גדולה ורחבה). בערבי הגים ומועדים היו מכירות הנרות מכפילות את עצמן לפי שהיו הכול קונים נרות גם לשם נרות חג ונרות נשמה. אבל 'העונה הבעורת' ביותר בתחום ממכר הנרות הייתה דווקא בערב יום כיפור. או אז עלו המכירות מעלה מעלה לפי שאין לך אדם שאינו מדליק נר לכיפור, ושלא לדבר על נרות נשמה של "זכור" ועוד כהנה וכהנה.

בעבור ר' יהושע העשיל, סוחר הנרות, הייתה הנסיעה מלוב לקאמרנא בערב היום הקדוש כרוכה בהפסד כספי עצום. שלא לדבר על אבדן מוניטין אם ביום המסחר הכי ערני ותוסס בשנה יקום הסוחר, ינעל חנותו על מסגר ובריה ויסע לו. כיוון שכך התאכזב ר' יהושע העשיל עוד יותר כאשר הגיע ונכנס אצל הרבי בשעה ארבע אחר הצהריים, כמדובר, ושוב שמע מפיו כי לא יפטרנו וכי עליו להיות כאן דווקא ביום הכיפורים.

"אבל רבי!" - ניסה שוב ר' יהושע העשיל את כוחו בשכנוע - "בערב יום הקדוש נמכרים המון נרות. אם אבוא לכאן לא זו בלבד שלא ארוויח, אלא עוד אצא נפסד שכן כבר רכשתי כמות הגונה של נרות, וזו תעלה עובש במחסני אם לא תימכר!".

באותה שעה עמד שם אחד החסידים, מבר קרוב לר' יהושע העשיל, ושמו ר' שרגא פייבל, אף הוא מלוב. הוא הצטרף לדברי ההתנצלות של סוחר הנרות והוסיף להעמית באוני הרבי כי יידרו רכש כמות הגונה של 'נרות יום הכיפורים' גדולים וארוכים משעווה, כאלו שאין להם כל ביקוש משך כל ימות השנה. מששמע הרבי מקאמרנא כן, סבר וקיבל. הושיט ידו לר' יהושע העשיל הסוחר נטל מידו את הק'ויטל' ואחר כך ברכו.

ר' יהושע העשיל שב לביתו ולמסחרו. שבוע עמוס וגדוש חיכה לו.

המסחר בערב יום כיפור לא הכויב. המונים צבאו על החנות ויצאו אותה עמוסים בנרות מכל הגדלים והסוגים. הרווחים גאו מעלה מעלה לשביעות רצונו של ר' יהושע העשיל הסוחר. אחר כך באו המכירות המוצלחות לחג הסוכות, אף הן של נרות. כעת המתניה להם עונת מכירות תוססת אחת, ערב שמיני עצרת ושמחת תורה. גם אז נרכשים היו נרות בהמוניהם, בפרט בעיר גדולה כלבוב, היא למברג הנודעת. ר' יהושע העשיל כבר הספיק לשכוח מאותו מאורע לא נעים עם ברכת הפרידה של הרבי. עמד בהושענא רבה עם אשתו וניהלו מסחר שוקק, כאשר נשמע לפתע קול קריעה ושקשוק מכיוון התקרה.

הכל קרה במהירות הבזק מבלי שמישהו יספיק להתעשת ולבלום את האסון. מנורת הנפט הבעורת צנחה היישר על גופו של ר' יהושע העשיל. המנורה התנפצה, הנפט נשפך עליו, נספג בבגדיו וכן רגע התלקח באש תבערה. סוחר הנרות כמעט נהפך בעצמו לאבוקה. כאשר לאחר מאמץ רב הצליחו הנוכחים המבועתים לכבות את הלהבות שאחזו בו, נותר ר' יהושע העשיל פצוע קשה וכואב, מלא כוויית עמוקות בכל חלקי גופו, מיוסר ונאנק, וחיייו תלויים

לו מנגד. הוא הובהל לבית החולים בהכרה מלאה, מתפתל בייסוריו, הרופאים לא נתנו סיכויים רבים להצלתו.

אשתו המסורה התרוצצה מהבית לבית החולים וחווה חלילה. בהתהלכה ברחוב העיר ימים מספר לאחר החג, נדרסה בידי עגלה כבדה מעונה כאבנים. היא נהרגה במקום, ירחם ה'. לחולה לא סיפרו על האסון שארע, ובכל פעם שהתעניין לדעת מה קרה לזוגתו שהפסיקה לבקר, פטרוהו באמתלא אחרת.

דואב וכואב, מתייסר ונאנק, שכב ר' יהושע העשיל בבית החולים, ולנגד עיניו צפה תמונת הרבי המבקשו לבוא אליו ליום הכיפורים...

בוש ונכלם שלח לבקש מידידו כי יריץ מברק אל הרבי הקדוש כדי שיעתיר לרפואתו.

בינתיים הלך מוצבו והשתפר קמעה.

בשבוע שקוראים בו פרשת חיי שרה, נסע הרבי מקאמרנא לסמניסלאב בדרכו לשמחה משפחתית. בדרכו הלך דרך תחנת הרכבת בלמברג, שם התעכב לשם מעבר בין רכבות. בשבוע שלאחריו שב באותה הדרך. את שלושת רבעי השעה של ההמתנה ניצל הרבי כדי לבקר את חסידו הפצוע המאושפז בבית החולים. משנכנס הרבי פרץ החולה בכבי מר. "פחדתי לבוא אל הרבי ביום כיפור כי לא יהיה לי פנאי", התייפה, "כעת יש לי פנאי די והותר...". הרבי האזין בדממה, אחר כך ברכו בחמימות ומיהר לצאת אל העגלה שתוליכנו אל תחנת הרכבת.

בעגלה ישבו מספר מאברכי החסידים. הם הופתעו מהדברים שאותם שמעו מהחולה וניסו להציל מפי הרבי דיבור כלשהו בנושא. הרבי מקאמרנא נתן בהם את מבטו הטוב ואמר להם: "אברכים! זכרו היטב! כאשר תבואו אצל צדיק עם שאלה לשאול, דעו לכם כי היוצא מפיו ראשון, ה'מושכל הראשון' שלו, הוא רוח הקודש. אם תתווכחו עמו ותנסו לשנות את דעתו, אולי יתרצה לכם, אבל הדברים יהיו כאלו הבאים משכלו והבנתו או מהבנתכם כפי ששכנעתם אותו... את רוח הקודש תפסידו במקרה כזה!"

החסידים הצעירים בלעו כל מילה. "ברצונכם שאספר לכם סיפור מעניין?" שאל הרבי. האברכים כופפו קומתם והטו אוזן בדממה.

הרבי היה חתנו של הנגיד רבי יהושע העשיל הורביץ ז"ל מפינמשוב. משך תקופה בימי אברכותו התגורר בעיר מגורי חותנו, ומפעם לפעם היה נוסע לבקר את היכל קודשו של אביו הרה"ק רבי אליעזר צבי זי"ע בקאמרנא.

בעיר פינמשוב התגורר אברך חסיד מופלג, שוקד על התורה ועל העבודה ועוסק בחסידות. לפרנסתו לא עשה דבר, וכל צרכיו מוטלים היו על כתפי חותנו. אלא שזיווגו לא עלה יפה, ומחלוקות רבות נתגלעו בין האברך לזוגתו חדשים לבקרים. נוסף על כך, לא זכו האברך ואשתו להיפקד בורע של קיימא שנים מספר לאחר נישואיהם. החותן, אבי האשה, רצה מאד כי יגרש חתנו את בתו ויפרדו להם לחיים ולשלום. הוא היה מוכן לתת לשם כך

סכום עתק של עשרת אלפים רובל כסף.

דא עקא, אותו לא רצה בשום אופן כי המזבח יוריד עליו דמעות. הוא האמין בכל לב כי עדיין יכול השלום לשוב ולשרות באהלו וכי עוד ייפקד גם בורע של קיימא. יום יבוא ויהיה ביתו בית לתפארת, אשתו כגפן פוריה ובניו כשתילי זיתים סביב לשולחנה.

הלך איפוא הקרע שבין החותן והחתן והעמיק עוד יותר. החתן רצה שלום בית, והחותן רצה כי ילך לשלום מן הבית, ולא באו לעמק השווה. החתן התפלל, קיווה, ציפה ואף הרבה לשלוח אצל צדיקים את שמו ואת שם זוגתו עם בקשה דחופה ונואשת לישועה שתבוא. החותן גם כן התפלל, קיווה, ציפה ואף הרבה לשלוח אצל צדיקים את שם בתו עם בקשה דחופה ונואשת לישועה שתבוא...

"היה זה באחת הפעמים שבהן נסעתי לקאמרנא, לאבי הקדוש, וזכותו תגן עלינו" - המשיך הרבי וסיפר. "האברך שבור הלב בא אצלי ומסר בידי 'קוויטל' ואת הבקשה, הפתיע אותי בתשובתו: 'גם אני סבור שיפרדו לחיים ולשלום, והוא יקבל את עשרת אלפי הרובל אשר אמר חותנו לשקול על ידו'. הופתעתי מאד. לא זה מה שביקש האברך... השבתי לאבי ואמרתי לו: 'אבא, הן האברך הזה מוכדל מענייני העולם הזה, אין לו שום פרנסה ושום עסק ואף לא ידע במחסר, וכל כלכלתו על חותנו מוטלת. היכן ימצא שידוך? מי יקח במלן כמורה? עדיף להתפלל עליו שיושע בילדים, והכול על מקומו יבוא בשלום!' הצלחתי, לכאורה, לשכנע את אבי, זכרונו לברכה. הוא השיב לי: 'נכון, ודאי שכך עדיף. שה' יעזור'.

ימים מספר אחר כך שבתי לביתי. לא חלפו אלא יומיים עד שבמפתיע נפלה האשה למשכב למרות שקודם הייתה בריאה. כעבור זמן קצר השיבה את נשמתה לבוראה. האברך נותר ללא אשה וללא הכסף, ריקם מכול, רחמנא לצלן".

כאשר שבתי לבית אבי בפעם הבאה, התעניין אצלי אודות האברך ההוא ומצבו. אבא שמע את אשר אירע ואמר לי: 'מעתה תדע כי 'מושכל ראשון' הוא רוח הקודש, ולא כדאי ללחוץ לשנות אותו... שער בנפשך, אם אכן היה האברך נפרד מזוגתו כרצון חותנו, היה מקבל הון רב ומוצא שידוך הגון, אשת חיל שתוכל להביא טרף לביתה. כעת מסכן, עני הוא, ירחם עליו ה'..."

האברכים ישבו פעוריי פה במרכתו של הרבי מקאמרנא והאזינו לדבריו, כאשר הוא סיים ואמר: "גם ר' יהושע העשיל, סוחר הנרות, כאשר בא אליי, ראיתי כי שורים עליו דינים. לכן אמרתי לו כי יבוא אלי ליום כיפור, וקיווייתי שאולי על ידי תפילות ביום הקדוש אוכל להסיר מעליו את הקטרוג. אבל כשהוא הפציר כל כך כי עליו לחזור ולמכור את הנרות, הרי אין לנו אספקלריא המאירה כמו למושה רבנו עליו השלום... חשבתי אולי טוב יהיה לו ככה..."

"זכור, אברכים יקרים! כששואלים את הרבי, אסור להפציר מידי כי כך מאבדים את התשובה שברוח הקודש, שלשלת קאמרנא זכרו זאת!".